

NORGES HØYESTERETT

Den 4. mars 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Indreberg, Matheson, Noer og Bergh og kst. dommer Lindsetmo kjennelse i

HR-2019-439-A, (sak nr. 18-141709SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

I.

Songa Holding AS
Offshore Heavy Transport AS

(advokat Eirik Wensell Raanes)

mot

Spar Shipping AS

(advokat Jan Magne Isaksen – til prøve)

II.

Lotus Marine AS
Oceanus (Luxembourg) S.à r.l.

(advokat Thomas Gjølberg Naalsund)

mot

Spar Shipping AS

(advokat Jan Magne Isaksen – til prøve)

III.

Grand China Logistics Holding (Group) Co.
Ltd.

(advokat Kristoffer Aasebø – til prøve)

mot

Spar Shipping AS

(advokat Jan Magne Isaksen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Matheson**: Spørsmålet i saken er om tvisteloven § 19-10 første ledd uttømmende regulerer adgangen til å omgjøre saksstyrende avgjørelser i saker om bevissikring etter tvisteloven kapittel 28.
- (2) Etter begjæring fra Spar Shipping AS – heretter Spar – avsa Oslo tingrett 1. september 2015 kjennelse om bevissikring hos Spencer Holding AS (senere Songa Holding AS), Lotus Marine AS og Offshore Heavy Transport AS. Til sammen sju kategorier dokumenter var omfattet av avgjørelsen.
- (3) Bakgrunnen for kjennelsen var Spars påstand om at en eller flere av motpartene gjennom ulike transaksjoner har unndratt verdier som kan tjene til dekning av Spars krav på mer en 28 millioner amerikanske dollar mot et av selskapene. Tingretten kom til at det var nærliggende risiko for at dokumentasjon av betydning i en tvist om dette kunne gå tapt.
- (4) Kjennelsen ble avsagt uten muntlig forhandling. Bevissikringen ble gjennomført 16. september 2015 av namsmannen, uten forutgående varsel. Både elektronisk lagret materiale og fysiske dokumenter ble sikret. Det elektroniske materialet ble sikret gjennom speilkopi av servere. Kopien utgjorde 500–550 gigabytes, med tillegg av e-poster. Det som var sikret, ble registrert og deponert hos namsmannen.
- (5) På grunnlag av etterfølgende muntlige forhandlinger avsa Oslo tingrett 26. januar 2016 kjennelse der slutningens punkt 1-3 lyder:
- "1. **Oslo tingretts kjennelse av 1. september 2015 stadfestes.**
 2. **Inntil det foreligger rettskraftig avgjørelse vedrørende adgang til bevissikring beror materialet som nå hos namsfogden uten tilgang for noen.**
 3. **Ved rettskraftig opprettholdelse av bevissikringen går saken igjen til tingretten som basert på kontradiksjon og innspill oppnevner en sakkyndig som får et mandat knyttet til gjennomgang av materialet. Den sakkyndige får deretter tilgang til materialet hos namsfogden og forplikter seg til å behandle dette konfidensielt og på betryggende måte. Den sakkyndige gjennomgår datamaterialet og lager en rapport til tingretten som ikke inneholder noen av bevisene, men beskriver metode, gjennomgang, funn og omfang uten å konkretisere innhold. Det samme gjøres ved gjennomgang av de åtte pappeskene. Rapporten forelegges partene, og tingretten avgjør deretter videre fremgangsmåte jf. tvisteloven § 28-4 og § 26-7 (3)."**
- (6) Spars motparter anket kjennelsen til Borgarting lagmannsrett, som forkastet anken ved kjennelse 6. september 2016. Den videre anken til Høyesterett ble forkastet ved kjennelse 22. desember 2016.
- (7) Saken gikk – slik som bestemt i tingrettens kjennelse 26. januar 2016 – etter dette tilbake til Oslo tingrett for oppnevning av "sakkyndig som får et mandat knyttet til gjennomgang av materialet".
- (8) Ettersom partene ikke ble enige om mandatet, ble dette utformet av Oslo tingrett i kjennelse 28. april 2017, heretter omtalt som "mandatkjennelsen".

- (9) Etter mandatets punkt B om "[f]remgangsmåten ved den sakkyndiges gjennomgang" skulle den sakkyndige avgi en rapport til retten og beskrive "metode, funn og hvilke bevis som anses relevante uten å vedlegge bevisene". Bevisenes innhold skulle ikke konkretiseres eller vurderes. Tingretten skulle på bakgrunn av rapporten avgjøre den videre fremgangsmåten.
- (10) I mandatet heter det dernest:
- "Korrespondanse som omfattes av tvistelovens regler om bevisforbud (men ikke bevisfritak) skal ikke gjennomgås ut over å konstatere at vilkårene for bevisforbud er oppfylt. Dokumenter som inneholder korrespondanse mellom advokat og klient skal ikke gjennomgås ut over det som er nødvendig for å konstatere at det er tale om advokatkorrespondanse."**
- (11) Mandatkjennelsen inneholder også et punkt om at dersom den sakkyndige under gjennomgangen finner behov for ytterligere undersøkelser eller endringer av mandatet, skal dette tas opp med begge parter prosessfullmektiger. Hvis partene "ikke enes om eventuelle endringer av mandatet, avgjøres spørsmålet av retten".
- (12) Avgjørelsen ble ikke anket av noen av partene.
- (13) Den sakkyndige, advokat Mari Elisabeth Wetlesen hos Deloitte Advokatfirma AS, avga 3. januar 2018 delrapport til Oslo tingrett. På det tidspunktet vurderte den sakkyndige totalt 1 973 dokumenter, som ikke var advokatkorrespondanse, som potensielt relevante for partene. Oslo tingrett tok etter dette initiativ til en prosess for å sikre at Spar fikk raskest mulig tilgang til disse dokumentene. Etter å ha gjennomgått dem, fant ingen av motpartene grunn til å motsette seg at de ble utlevert til rekvirenten.
- (14) I delrapporten ble det opplyst at mer enn 70 000 dokumenter var eliminert "som følge av at de åpenbart er omfattet av bevisforbudsreglene om advokatkorrespondanse".
- (15) I prosesskrift 8. februar 2018 gjorde Spar gjeldende at flere av motpartene hadde samtykket i at deres advokater var blitt fritatt for taushetsplikt i forbindelse med en forliksavtale i en underliggende tvist. Følgelig var ikke disse advokatenes korrespondanse "*omfatte[t] av tvistelovens regler om bevisforbud*", og skal dermed ikke sorteres ut, sml. det mandat som Oslo tingrett la til grunn i kjennelse av 28. april 2017, ...". Spar fremholdt at den praktiske konsekvensen av dette var at advokatkorrespondanse som var omfattet av samtykket, måtte gjennomgås av den sakkyndige og vurderes for fremleggelse på linje med annen dokumentasjon.
- (16) Spars faktumbeskrivelse og de slutninger selskapet har truffet gjennom sine anførsler, er omstridt mellom partene. Det er imidlertid for avgjørelsen av saken her ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette.
- (17) Etter at prosesskriftet var forelagt Spars motparter og den sakkyndige for uttalelse, avsa Oslo tingrett 14. mars 2018 beslutning med slik slutning:
- "1. Spar Shipping AS' anmodning om endring av mandat fastsatt i Oslo tingretts kjennelse av 28. april 2017 tas ikke til følge.**

2. Spørsmålet om sakskostnader utstår til den avgjørelse som avslutter behandlingen av saken for tingretten."

- (18) Som det fremgår av slutningen, oppfattet tingretten Spars prosesskrift som en anmodning om endring av mandatet "slik at advokatkorrespondanse som omhandlet advokatene Mads Haavardsholm, Tormod Nilsen og Geir Sviggum ikke måtte sorteres ut, men vurderes for fremleggelse på linje med annen dokumentasjon som falt inn under mandatet". Tingretten la til grunn at Spar allerede på tidspunktet for mandatkjennelsen var kjent med de forhold som nå ble påberopt som grunn til å endre det som var blitt fastsatt. Tingretten kom derfor til at det ikke hadde "oppstått omstendigheter som gjør at situasjonen har forandret seg", og at en endring av mandatet "således ikke er et spørsmål om bevis tilgang uavhengig av rettens kjennelse 28. april 2017". Endring måtte i tilfelle foretas i henhold til tvisteloven § 19-10 første ledd om omgjøring av saksstyrende kjennelser. Tingretten fant ikke grunn til å foreta omgjøring.
- (19) Spar anket beslutningen til Borgarting lagmannsrett, jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd. Anken var begrenset til å gjelde tingrettens generelle lovforståelse. Lagmannsretten avsa 4. juli 2018 kjennelse med slik slutning:
- "1. Oslo tingretts beslutning av 14. mars 2018 i sak 15/130023TVI-OTIR/08 oppheves.**
 - 2. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler Spar Shipping AS til Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS i fellesskap 180 000 – hundreogåttitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.**
 - 3. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler Spar Shipping AS til Lotus Marine AS og Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. i fellesskap 180 000 – hundreogåttitusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.**
 - 4. I sakskostnader for tingretten og lagmannsretten betaler Spar Shipping AS til Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. 8 000 – åttetusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen."**
- (20) Etter lagmannsrettens oppfatning hadde tingretten "lagt feil rettslig utgangspunkt til grunn når den har kommet til at det eneste rettslige grunnlaget for å sikre den aktuelle advokatkorrespondansen i saken er ved endring av den sakkyndiges mandat i medhold av tvisteloven § 19-10". I begrunnelsen gis det uttrykk for at så lenge det kan kreves tilgang til bevisene i ny sak om bevissikring, og i senere sak om det materielle kravet, må mandatet også kunne endres i saken om bevissikring. Den uttrykkelige avgrensningen mot advokatkorrespondanse, endrer ikke på dette. Bevissikring etter kapittel 28 foregår "utenfor rettssak" og § 19-10-avgjørelser synes primært å være rettet mot avgjørelser som fattes i en "sak". Bevissikring er en dynamisk prosess som har til formål å legge best mulig til rette for rekvirentens tilgang til relevante bevis. Ved mandatet hadde man – "basert på partenes daværende posisjoner" – ikke tatt stilling til hvilke bevis Spar skulle få tilgang til.
- (21) Lagmannsretten konkluderte etter dette med at det "står tingretten fritt å endre mandatet – dersom det skulle være behov for det – eller til å ta stilling til spørsmålet om hvorvidt den aktuelle advokatkorrespondansen kan fremlegges, løstrevet fra mandatet."

- (22) Songa Holding AS, Offshore Heavy Transport AS, Lotus Marine AS, Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. og Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens generelle forståelse av en skreven rettsregel.
- (23) Høyesteretts ankeutvalg besluttet 17. oktober 2018 at ankesaken i sin helhet skal avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstoloven § 5 første ledd andre punktum. Det ble samtidig besluttet at behandlingen skal følge reglene som gjelder for anke over dom, jf. tvisteloven § 30-9 fjerde ledd.
- (24) De ankende parter – *Songa Holding AS, Offshore Heavy Transport AS, Lotus Marine AS, Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. og Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd.* – har for Høyesterett gjort gjeldende felles anførsler. Disse er i korte trekk:
- (25) Lagmannsretten har bygget på en uriktig generell forståelse av reglene for kjennelser og omgjøring av slike.
- (26) Rettens avgjørelser i sak om bevissikring er underlagt tvistelovens regler om endring og omgjøring. En saksstyrende kjennelse kan bare endres dersom retten finner at vilkårene for omgjøring etter tvisteloven § 19-10 første ledd er oppfylt. Mandatkjennelsen er en slik saksstyrende kjennelse.
- (27) Mandatkjennelsen har den virkning at advokatkorrespondanse ikke inngår i det materialet Spar kan få tilgang til. Det lå innenfor tingrettens kompetanse å treffe slik avgjørelse. Både lov, forarbeider, rettspraksis og reelle hensyn tilsier dette. Kjennelsen ble ikke anket.
- (28) Dersom den sakkyndige likevel skal gå gjennom advokatkorrespondanse, slik Spar nå krever, må mandatkjennelsen endres. Lagmannsretten har tolket loven feil når den er kommet til at kjennelsen som en saksstyrende avgjørelse kan omgjøres uavhengig av tvisteloven § 19-4 og § 19-10. Rettens endring av egne avgjørelser krever hjemmel. Bare tvisteloven § 19-10 første ledd om omgjøring gir slik hjemmel. Det er ingen holdepunkter for at endring av avgjørelser i sak om bevissikring ikke også må finne sted innenfor den ramme tvisteloven her setter.
- (29) Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS har nedlagt slik påstand:
- "Prinsipalt:**
1. **Tingrettens beslutning av 14. mars 2018 punkt 1 stadfestes.**
 2. **Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS tilkjennes sakskostnader for alle retter.**
- Subsidiært:**
1. **Lagmannsrettens kjennelse av 4. juli 2018 oppheves.**
 2. **Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."**
- (30) Lotus Marine AS og Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. har nedlagt slik påstand:
- "Prinsipalt:**
1. **Tingrettens beslutning av 14. mars 2018 punkt 1 stadfestes.**
 2. **Lotus Marine AS og Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. tilkjennes sakskostnader for alle instanser.**
- Subsidiært:**

1. **Lagmannsrettens kjennelse av 4. juli 2018 oppheves.**
2. **Lotus Marine AS og Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. tilkjennes sakskostnader for alle Høyesterett."**

(31) Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

1. **Tingrettens beslutning av 14. mars 2018 punkt 1 stadfestes.**
2. **Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. tilkjennes sakskostnader for alle instanser.**

Subsidiært:

1. **Lagmannsrettens kjennelse av 4. juli 2018 oppheves.**
2. **Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. tilkjennes sakskostnader for alle Høyesterett."**

(32) Ankemotparten – *Spar Shipping AS* – har i korte trekk gjort gjeldende:

(33) Den sakkyndige er kun oppnevnt for å lette gjennomgangen av de bevis som er blitt sikret.

(34) Mandatkjennelsen avgjør ikke hvilke bevis Spar skal få tilgang til. Etter lovens system avgjør retten dette først senere på bakgrunn av de funn den sakkyndige har gjort, jf. tvisteloven § 28-4 jf. § 26-7. Bare dersom det nye som kreves er i strid med det som tidligere er avgjort, vil omgjøring i lovens forstand være aktuelt. Hva som tidligere er avgjort beror på tolkning.

(35) Mandatkjennelsen er en avgjørelse av foreløpig karakter og kan endres ut fra hva som er hensiktsmessig; altså ut fra hva som best kan legge til rette for tingrettens etterfølgende avgjørelse om selskapets tilgang til bevis. Retten må derfor forut for avgjørelsen av hva selskapet skal gis tilgang til, kunne gi ny instruks til den sakkyndige om hva som skal gjennomgås av det sikrede materialet.

(36) Bevissikringsprosessens formål – nemlig å gi rekvirenten mulighet til å vurdere sin rettslige posisjon – taler for at det ut fra hensiktsmessighetsbetraktninger må kunne gis ny instruks til den sakkyndige. Formålet er å legge til rette for at avgjørelsen om tilgang skal treffes på grunnlag av et mest mulig relevant utvalg av materiale. Adgangen til å anke en mandatkjennelse ivaretar ikke dette formålet når hensiktsmessigheten av en endring først viser seg under prosessens gang. Det gjør heller ikke omgjøringsadgangen etter § 19-10 første ledd. Beslutninger om å nekte omgjøring kan for øvrig bare i begrenset grad påankes, jf. § 19-10 fjerde ledd. Løsningen påvirkes ikke av at det kan kreves tilgang til bevis i senere rettssak.

(37) I praksis gjøres det endringer underveis i bevissikringsprosesser ut fra hensiktsmessighetsbetraktninger. Det har også vært gjort i foreliggende sak, hvilket viser at det underveis i en bevissikringsprosess er rom for å gjøre endringer som ikke utløser vilkårene for omgjøring etter § 19-10 første ledd. Mandatet bekrefter dette gjennom et eget punkt om at det kan endres ved behov og at det ved uenighet er retten som fastsetter dette.

(38) Dersom muligheten for å kunne gjøre hensiktsmessige endringer begrenses, kan et mandat bli en felle for rekvirenten.

(39) Spar Shipping AS har nedlagt slik påstand:

- "1. Ankene forkastes.
2. Spar Shipping AS betaler Lotus Marine AS, Oceanus (Luxembourg) S.à r.l., Offshore Heavy Transport AS, Spencer Holding AS og Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. sakens kostnader for Høyesterett."

- (40) Det formodes at Spencer Holding AS her er feilskrift for Songa Holding AS, som er selskapets nåværende navn.
- (41) *Mitt syn på saken:*
- (42) Saken gjelder en videre anke over lagmannsrettens kjennelse. Høyesteretts kompetanse er da begrenset, jf. tvisteloven § 30-6. Anken gjelder lagmannsrettens generelle lovtolkning, som Høyesterett kan prøve, jf. § 30-6 bokstav c.
- (43) Spørsmålet – slik saken står for Høyesterett – er om tvisteloven § 19-10 første ledd uttømmende regulerer adgangen til å omgjøre den sakkyndiges mandat etter begjæring fra rekvirenten i sak om bevissikring etter tvisteloven kapittel 28.
- (44) Jeg ser først på hvilke *saksbehandlingsregler* som generelt gjelder i saker om bevissikring.
- (45) Tvisteloven kapittel 28 har egne regler om begjæring om bevissikring og om rettens avgjørelse av et slikt krav, jf. § 28-3. Det er også gitt egne regler om kostnader ved bevissikring, jf. § 28-5. Kapittel 28 inneholder imidlertid ingen særskilte saksbehandlingsregler for *gjennomføring* av bevissikring, jf. Rt-2010-774 *Altibox* avsnitt 37. Om dette bestemmer § 28-4 at "reglene om tilgang til realbevis og bevisopptak i rettssak [gjelder] tilsvarende så langt de passer". For så vidt angår realbevis, slik som i saken her, jf. § 26-1, vil tvist om bevis tilgang altså følge reglene i § 26-7 så langt de passer.
- (46) Bevissikring av datalagret materiale blir gjerne foretatt i form av speilkopiering. Ofte vil det dreie seg om meget store mengder data. Det er ikke praktisk mulig å gjennomgå dette manuelt. For å kunne identifisere og isolere relevante bevis, må derfor en annen metode benyttes. Det er ikke gitt regler om alternative fremgangsmåter, men domstolene har – som mandatkjennelsen viser – utviklet en viss praksis på feltet:
- (47) Retten oppnevner vanligvis en hjelper – en sakkyndig – som har erfaring med å foreta søk etter bevis i elektroniske lagringsmedier. Etter forslag fra partene fastsetter retten et mandat for den sakkyndiges arbeid. Uenighet om mandatets innhold vil være tvist om bevis i tvistelovens forstand som avgjøres ved kjennelse, jf. tvisteloven § 19-1 andre ledd bokstav d. Slik kjennelse kan ankes etter § 29-3 første ledd.
- (48) Mandatet gir retningslinjer for og anvisninger på hva den sakkyndige skal søke å identifisere, kategorisere og/eller eliminere. Formålet er å bringe prosessen fremover. Et sentralt punkt i arbeidet vil være utskilling og eliminering av materiale underlagt bevisforbud eller bevisfritak; altså materiale som rekvirenten etter loven ikke kan gis tilgang til.
- (49) Den sakkyndige utarbeider en rapport til retten der resultatene av søkearbeidet blir beskrevet. Rapporten forelegges motparten for vurdering av om bevisforbuds- eller bevisfritaksregler er til hinder for tilgang, og for eventuell utskilling av bevis som ikke

kommer saken ved. Retten avsier deretter kjennelse om hva rekvirenten skal gis tilgang til, jf. tvisteloven § 26-7 tredje ledd. Kjennelsen kan ankes etter § 29-3 første ledd. Beviset gjøres ikke kjent for rekvirenten før tvisten om bevis tilgang er bindende avgjort, jf. tvisteloven § 26-7 tredje ledd siste punktum.

- (50) En beslutning eller kjennelse om et mandat er et viktig instrument i arbeidet med å berede grunnen for avgjørelsen av hvilke bevis rekvirenten skal gis tilgang til.
- (51) Jeg går nå over til å se på den *rettslige karakteren* av en kjennelse som inneholder et mandat for en sakkyndig.
- (52) En rettslig avgjørelse er bindende for retten når den er avsagt, jf. tvisteloven § 19-4 første ledd. Dette gjelder naturlig nok også for en mandatkjennelse etter tvisteloven § 19-1 andre ledd bokstav d.
- (53) At avgjørelsen er "avsagt", innebærer at den er endelig og bindende for retten. "Dette er avsigelsens viktigste funksjon", jf. NOU 2001: 32B side 888. Da kan den ikke lenger tilbakekalles eller endres av retten selv, med mindre det kan påvises en *lovhjemmel* for dette, se også Schei mfl., *Tvisteloven; Kommentartutgave*, 2. utgave, side 612. Eksempler på slike hjemler er § 19-8 om retting, § 19-9 om tilleggsavgjørelse og § 19-10 om omgjøring av beslutninger og saksstyrende kjennelser.
- (54) I § 19-10 første ledd første punktum heter det:
- "Beslutninger og saksstyrende kjennelser kan omgjøres av den rett som har avsagt dem hvis hensynet til lovens formål tilsier det, og omgjøring ikke er uforholdsmessig tyngende for en part som har innrettet seg etter avgjørelsen."**
- (55) Alle kjennelser ved tvist om bevis, anses som saksstyrende, jf. Schei mfl., *Tvisteloven; Kommentartutgave*, 2. utgave, side 642. En mandatkjennelse er følgelig en "saksstyrende kjennelse" etter § 19-10.
- (56) Om tvistelovens regulering av adgangen til å *omgjøre saksstyrende kjennelser*, vil jeg generelt bemerke:
- (57) I utgangspunktet kommer tvistelovens fjerde del om "Generelle bestemmelser" – og som § 19-10 er en del av – til anvendelse i alle saker som behandles etter tvisteloven og for alle instanser, jf. Schei mfl., *Tvisteloven; Kommentartutgave*, 2. utgave, side 373. Loven inneholder ikke noe forbehold om at dette ikke også skulle gjelde for saker etter kapittel 28 om bevissikring. Det er derfor ikke tvilsomt at § 19-10 første ledd gjelder uten reserverasjoner for adgangen til å omgjøre den sakkyndiges mandat også i slike saker.
- (58) Jeg skal til sist se på *hvilke rammer* § 19-10 første ledd setter for omgjøring av saksstyrende kjennelser.
- (59) I bestemmelsen heter det at saksstyrende kjennelser kan omgjøres "hvis hensynet til lovens formål tilsier det, og omgjøring ikke er uforholdsmessig tyngende for en part som har innrettet seg etter avgjørelsen". Regelen tar sikte på å videreføre tvistemålsloven § 164 tredje ledd og § 165 tredje ledd, som ga adgang til å omgjøre beslutninger og prosessledende kjennelser dersom ingen "ervert rett" var til hinder for det.

- (60) Adgangen til å omgjøre saksstyrende avgjørelser "hvis hensynet til lovens formål tilsier det", har direkte adresse til formålsbestemmelsen i § 1-1. Tvistelovens formål er altså retningslinje for skjønnet. Dette innebærer blant annet at omgjøring kan bestemmes ut fra hensynet til "en rettfærdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskapende behandling", jf. NOU 2001: 32B side 894 der lovens formål er sammenfattet slik. Lovens formål som ramme for omgjøringsadgangen, gir etter dette vid adgang til endring av saksstyrende avgjørelser. Adgangen begrenses riktignok av hva som vil være uforholdsmessig tyngende for en part som har innrettet seg etter den første avgjørelsen.
- (61) Også hensiktsmessighetsbetraktninger kan begrunne omgjøring. Men det er opp til retten å vurdere dette innenfor de rammer loven setter.
- (62) Adgangen til å anke over en beslutning om ikke å foreta omgjøring, er svært begrenset. Det kan bare ankes på det grunnlag at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd.
- (63) De rettslige utgangspunktene jeg så langt har gjort rede for, legges til grunn når jeg nå går over til en *konkret prøving av lagmannsrettens rettsoppfatning*.
- (64) Som nevnt, mener lagmannsretten at tingretten tok feil da den kom til at tvisteloven § 19-10 var "det eneste rettslige grunnlaget" for å kunne omgjøre mandatet med tanke på gjennomgang av advokatkorrespondansen. Synspunktet er at "tingretten [står] fritt til å endre mandatet – dersom det skulle være behov for det". Jeg forstår lagmannsretten slik at den med dette mener at det rettslige grunnlaget for omgjøring etter omstendighetene også kan søkes utenfor § 19-10. Spar har gitt sin tilslutning til dette.
- (65) Dette kan etter mitt syn ikke føre frem. En rettsavgjørelse – slik som en saksstyrende kjennelse – er som nevnt bindende for retten når den er avsagt, jf. § 19-4. Det kreves *hjemmel* for at retten senere skal kunne endre sin egen avgjørelse. Saksstyrende avgjørelser i bevissikringssaker er ikke unntatt fra disse prinsippene. Det eneste rettsgrunnlaget for omgjøring av saksstyrende kjennelser, er tvisteloven § 19-10 første ledd. Lagmannsrettens kjennelse bygger etter dette på en uriktig rettsoppfatning.
- (66) Spar har i tillegg til å slutte seg til lagmannsrettens premisser, gjort gjeldende at "omgjøring" i § 19-10 første ledds forstand forutsetter at den nye avgjørelsen er i strid med det som tidligere er avgjort. En mandatkjennelse avgjør ikke hva rekvirenten skal gis tilgang til. Endring av mandatet hevdes derfor ikke å være i strid med noe som er avgjort tidligere. Jeg forstår anførselen slik at endring av mandatet dermed ikke kan være begrenset av omgjøringsreglene i § 19-10.
- (67) Ut fra det jeg nettopp har påpekt, kan heller ikke en slik synsmåte føre frem. En kjennelse som fastsetter et mandat, er avsagt som ledd i prosessen med bevissikring, og har nettopp som formål å være saksstyrende. Det er da ingen holdepunkter for at en slik kjennelse skulle være unntatt fra de alminnelige reglene om omgjøring i § 19-10 første ledd.
- (68) Punktet i mandatet om rettens adgang til å gjøre endringer, forandrer ikke på dette. Retten vil ved slik fastsettelse være bundet av de alminnelige omgjøringsreglene i § 19-10 på vanlig måte.
- (69) Ankene har etter dette ført frem.

- (70) Høyesterett kan når anken over avgjørelsens innhold fører frem, i stedet for opphevelse treffe ny avgjørelse om den har grunnlag for det, jf. tvisteloven § 30-3 jf. § 29-23 siste ledd. For bedømmelsen her, viser jeg til at tingrettens beslutning om å nekte omgjøring bare kunne ankes på det grunnlag at retten hadde bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, eller på at avgjørelsen var åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. § 29-3 tredje ledd. Spars anke til lagmannsretten var begrenset til lovforståelsen.
- (71) De innvendinger mot den generelle lovforståelsen som Spar har gjort gjeldende for lagmannsretten, svarer etter det jeg kan se helt ut til det selskapet har gjort gjeldende for Høyesterett. Med det resultat jeg har kommet til, vil det etter dette ikke være noen mulighet for at anken til lagmannsretten kan føre frem etter opphevelse av kjennelsen. Anken over tingrettens beslutning, slutningens punkt 1, må derfor forkastes.
- (72) Saken om endring av mandatet er med dette avsluttet i Høyesterett som skal fastsette kostnader for alle instanser, jf. tvisteloven § 20-8. Tvisteloven § 28-5 første ledd bestemmer at den part som begjærer bevissikring, plikter å dekke de kostnader som påløper for motparter etter § 28-3 annet ledd. Kostnadsansvar for Spar vil i saken her uansett følge av § 20-2 for alle instanser. Unntaksreglene i § 28-5 andre ledd, eventuelt § 20-2 tredje ledd, kommer ikke til anvendelse.
- (73) Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS har i anken til Høyesterett fremmet felles krav om dekning av 140 000 kroner for tingretten og 40 000 kroner for lagmannsretten. Etter endt ankeforhandling er det krevd 190 780 kroner for Høyesterett. Samlet salærkrav for disse parter utgjør etter dette 370 780 kroner, inklusive rettsgebyr.
- (74) Lotus Marine AS og Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. har fremsatt felles krav om dekning av 140 000 kroner for tingretten, 40 000 kroner for lagmannsretten og 190 000 kroner for Høyesterett; til sammen 370 000 kroner. Beløpet inkluderer merverdiavgift. Det samlede beløpet skal etter oppgaven fordeles med en halvpart på hver; det vil si 185 000 kroner.
- (75) Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. har fremsatt krav om dekning av 16 500 kroner for tingretten, 12 375 kroner for lagmannsretten og 49 500 kroner for Høyesterett, til sammen 78 375 kroner. Beløpet inkluderer merverdiavgift.
- (76) Oppgavene legges til grunn.
- (77) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Anken over tingrettens beslutning, slutningen punkt 1, forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS 370 780 – trehundreogsyttitusenjuhunderogåtti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.

3. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Lotus Marine AS 185 000 – etthundreogåttifemtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.
4. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. 185 000 – etthundreogåttifemtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.
5. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. 78 375 – syttiåttetusentrehundreogsyttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.

- (78) Dommer **Noer:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (79) Kst. dommer **Lindsetmo:** Likeså.
- (80) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (81) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (82) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Anken over tingrettens beslutning, slutningen punkt 1, forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Offshore Heavy Transport AS og Songa Holding AS 370 780 – trehundreogsyttitusensjuhunderogåtti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.
3. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Lotus Marine AS 185 000 – etthundreogåttifemtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.
4. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Oceanus (Luxembourg) S.à r.l. 185 000 – etthundreogåttifemtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.
5. I sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett betaler Spar Shipping AS til Grand China Logistics Holding (Group) Co. Ltd. 78 375 – syttiåttetusentrehundreogsyttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne kjennelse.